

Siirtolaisuusinstituutin toimintakertomus vuodelta 1979

Siirtolaisuusinstituutin tarkoituksena on edistää siirtolaisuuteen ja maan sisäiseen muuttoliikkeeseen liittyvän tutkimusaineiston keräystä, tallentamista ja dokumentointia; suorittaa ja edistää siirtolaistutkimusta, julkaista siirtolaisuutta koskevia tieteellisiä tutkimuksia ja esityksiä sekä kehittää yhteistoimintaa ja työnjakoa korkeakoulujen ja muiden tutkimuslaitosten ja alan yhteisöjen kanssa. Instituutin tehtäviin kuuluu niinkään informoida siirtolaisuudesta ja sen tutkimuksesta korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia, työvoima- ja muita viranomaisia, työmarkkinajärjestöjä ja muita siirtolaisuudesta kiinnostuneita yhteisöjä sekä kotimaassa että ulkomailla.

Kansanvälisyys on tunnusomaista instituutin toiminnan kaikilla lohkoilla.

TUTKIMUSTOIMINTA

Siirtolaisuusinstituutin tutkimustoiminnan lähtöajatuksena kuluneena toimikautena on ollut saavutettujen tulosten hyödyntäminen ja uusien alueitten kartoittaminen. Seurannalla ja koordinoinnilla muuhun tutkimukseen on pyritty rakentamaan tutkimusprojekteja, joilla saadaan täytetyksi ilmenneitä aukkoja. Vuoden 1979 aikana on tapahtunut tutkimusvarojen kasvua kahden projektin saatua erillisrahoitusta, jonka turvin on voitu palkata kumpaankin projektiin oma tutkija.

Siirtolaisuusinstituutin tutkimustoiminnan tavoitteena on siirtolaisuuteen ja muuttoliikkeisiin liittyvän uuden tutkimuksen aikaansaaminen sekä yhteistyö korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa. Tarkoituksena on tuottaa uutta perustietoa, jota voidaan hyödyntää muilla toimintaloikoilla.

Instituutin keskuudessa on useaan otteeseen pohdittu myös muualla saavutettujen tutkimustulosten hyödyntämistä. On todettu, että projektitasolla voidaan tulosten todennäköinen käyttäjä kytkeä mukaan jo tutkimuksen suunnittelu- ja seurantavaiheessa. Tätä pohjalta instituutti on kehittänyt Ruotsin siirtolaisuuden ja maassamuuton tutkimusprojekteja.

Ruotsin siirtolaisuuden tutkimus, joka käynnistyi jo vuoden 1978 lopulla, on pyrkinyt selvittämään työvälityksen merkitystä Suomen ja Ruotsin välisessä muuttoliikkeessä. Tutkimus suoritetaan yhteistyössä Suomen työvoimaministeriön sekä Ruotsin tilastokeskuksen ja työvoimaviranomaisten kanssa. Väliraportti valmistui aikataulun mukaisesti 30.11. 1979. Samalla Suomen työvoimaministeriö myönsi tutkimukselle jatkorahoitusta, jonka turvin tutkija Arja Munter ryhtyi syventämään analyysiä ja laajentamaan raporttia, erityisesti niiltä osin, joita kohtaan Ruotsissa on tunnettu mielenkiintoa.

Ruotsin siirtolaisuuteen kuuluvia asioita instituutissa valmistelea Ruotsin siirtolaisuuden jaosto. Kuluneena toimikautena jaosto osallistui 4.–5.5.1978 pidetyn Ruotsin siirtolaisuuden seminaarijulkaisun toimitamiseen. Keväällä 1979 ilmestynyt julkaisu, Siirtolaisuustutkimuksia A 7 sisältää seminaarin esitelmien ja keskustelujen lisäksi tutkimus- ja tiedontarpeen kartoituksen sekä toimenpide-ehdotukset, joita seminaarin työskentelyn pohjalta voitiin todeta. Tarkoituksena on hyödyntää tulokset sekä tutkimus- että muilla aloilla ja järjestää 5-vuosittain seurantalaisuus.

Ruotsin siirtolaisuuden jaosto osallistui myös Suomesta Ruotsiin suuntautunutta siirtolaisuutta kuvaavan näyttelyn alkusuunnitteluun ja ideointiin.

Maassamuuttoa koskevia asioita instituutissa valmistelea maassamuuttojaosto. Aikaisemman toiminnan perusteella ja instituutin valtuuskunnan suositusten mukaisesti jaosto ryhtyi laatimaan tutkimussuunnitelmaa maassamuuton muuttuneesta kuvasta. Tutkimussuunnitelmaa laadittaessa havaittiin, että myös tilastokeskuksella ja työvoimaministeriöllä oli tätä asiaa koskevaa tutkimus- ja tiedontarvetta ja päädyttiin kehittämään yhteisprojektia. Tilastokeskuksen tavoitteena on parantaa maassamuuttoa koskevaa tilastointia ja työvoimaministeriö on antanut asiantuntija-apua haastattelulomakkeen työvoimapolitiittisia kysymyksiä laadittaessa.

Siirtolaisuusinstituutin osuus on varsinaisen maassamuuttotutkimuksen suorittaminen, jolloin selvitetään muuton syitä ja seurauksia sekä itse muuttotapahtumaa. Samoin instituutin tehtäviin kuuluu mahdollisten jatkotutkimusten organisoiminen saavutettujen tutkimustulosten pohjalta sekä tiedottaminen tutkimustuloksista. Instituutin hallitus anoi laajalle tutkimussuunnitelmalle "Maassamuuttajan muotokuva, haastattelututkimus vuosina 1977-78 muuttaneiden elinolosuhteista" rahoitusta Suomen Akatemian yhteiskuntatieteelliseltä toimikunnal-

ta, joka myönsi apurahan vuodelle 1980.

Muu tutkimustoiminta

Siirtolaisuusinstituutin johtaja Olavi Koivukangas osallistui toimikauden aikana yhteispohjoismaiseen Skandinaavisen Australian siirtolaisuuden materiaalinkeräys- ja tutkimusprojektin suunnitteluun. Projektia rahoittaa Pohjoismainen Kulttuurirahasto vuodesta 1980 lähtien.

SEMINAARI— JA KONGRESSITOIMINTA

Siirtolaisuusinstituutti osallistui vuoden 1979 aikana kahden konferenssin järjestämiseen:

— Nordic Association for American Studies (NAAS) järjesti Hanasaareissa 14.–17.6.1979 konferenssin, jonka aiheena oli **Confrontation and Adjustment in American Culture**. Siirtolaisuusinstituutti oli mukana laatimassa konferenssin ohjelmaa ja järjesti omissa sarjoissaan ilmestyneiden julkaisujen näyttelyn konferenssipäivien ajaksi. Konferenssissa oli Suomesta, Tanskasta, Norjasta ja Ruotsista yhteensä n. 100 osanottajaa.

Konferenssin yhteydessä keskusteltiin Yhdysvaltojen historiaan kohdistuneen tutkimustoiminnan dokumentoinnista. Amerikkalaisten tavoitteena on laatia selvitys *A Guide to the Study of United States History outside the U.S., 1945–1980*. Suomalaisen työryhmän johtajaksi valittiin Olavi Koivukangas.

— **FINN FORUM' 79** An international conference on the history of Finnish immigration to North-America-konferenssi pidettiin Torontossa 1.–3.11.1979. Konferenssin pääjärjestäjänä toimi Torontossa The Multicultural History Society of Ontario Järjestelyistä ja koordinoinnista Suomen puolella vastasi Siirtolaisuusinstituutti. Instituutin edustajina konferenssiin osallistuivat Olavi Koivukangas ja Maija-Liisa Kalhama, joka toimi matkanjohtajana. Konferenssin

tarkoituksena oli koota yhteen siirtolais-
tutkijat ja muut siirtolaiskysymyksistä kiin-
nostuneet, tarjota heille tilaisuus vaihtaa
mielipiteitä ja kokemuksia sekä tuoda
esiin uusimpia tutkimustuloksia. Samalla
pyrittiin aktivoimaan etenkin kanadansuo-
malaisen siirtolaishistorian tutkimusta.

tusministeriö, Turun yliopistosäätiö, Svenska
Finlands folktingsfullmäktige ja Finnair.

Konferenssiaineiston pohjalta toimitetaan
USA:ssa 2-osainen englanninkielinen jul-
kaisu.

FINN FORUM -79:n suomalaiset osanottajat
lopettajaisällisillä.

Konferenssiin osallistui yli 300 henkilöä,
joista 32 Suomesta. Esitelmöitsijöitä oli
Suomesta 15, Kanadasta 14 ja Yhdysval-
loista 8.

Konferenssiin liittyen pidettiin Thunder
Bayssä ja Sudburyssä ns. minikonferenssit,
joihin useimmat suomalaisetkin osallistuivat
alustajina. Kummassakin minikonferenssissa
oli läsnä noin 100 henkilöä.

Lisäksi FINN FORUM-konferenssin yhtey-
dessä pidettiin pienimuotoinen lähdemate-
riaalisymposium. Keskustelujen tuloksena
perustettiin toimikunta, jonka tavoitteena
on kartoittaa kussakin maassa löytyvä
arkisto- ja lähdemateriaali. FINN FORUM-
konferenssin suomalaisten esitelmöitsijöiden
matkan rahoittajina toimivat Suomen Aka-
temian humanistinen toimikunta, Suomi-
Seura r.y., Suomen Kulttuurirahasto, Ope-

Siirtolaisuusinstituutti on vuoden 1979
aikana valmistellut kahta seminaaria:

— Rovaniemellä 9–10.6.1980 pidettävää
kveeniseminaaria on valmisteltu yhteistyössä
Lapin kesäyliopiston kanssa. Kveeniseminaar-
in tarkoituksena on tieteenaloittain kar-
toittaa mitä on tutkittu, mitä tutkimustoi-
mintaa on parhaillaan käynnissä ja mitkä
ovat kiireellisimmät tutkimus-, keräys-, mu-
seointi- ym. tarpeet. Seminaarin alustajik-
si kutsutaan asiantuntijoita Suomesta, Ruot-
sista ja Norjasta. Valmisteleva toimikunta
sai toimikauden aikana valmiiksi seminaar-
in ohjelman ja otti yhteyden alustajiksi
suunniteltuihin henkilöihin.

— **Muuttoliikesymposium 1980** järjestetään
Turussa 20.–21.11.1980. Valmisteleva toi-
mikunta sai vuoden 1979 aikana valmiiksi
alustavan ohjelman sekä ehdotuksen alus-

tajiksi ja työryhmien vetäjiksi. Symposium on vuonna 1975 pidetyn muuttoliikesymposiumin seurantalaisuus ja sen aiheena on maassamuuton kehitys vuoden 1975 jälkeen ja ennenkaikkea siinä ilmenneet uudet piirteet.

Osallistuminen -muualla järjestettyihin tilaisuuksiin

– Suomen Nuorisoseurojen Keskusliitto järjesti Kokkolassa 24.7.1979 Pohjoismaisen Nuorisoseminaarin, jossa olivat edustettuina Pohjoismaiden Nuorisoseurojen keskusliitot. Osanottajia oli kaikista pohjoismaista, yhteensä n. 100. Seminaariin osallistui alustajana instituutista Ismo Söderling.

– Pohjoismaiden Ministerineuvosto ja Pohjoismainen Työmarkkinatoimikunta (NAUT) järjestivät Osllossa 15.–17.10.1979 V Pohjoismaisen siirtolaistutkijoiden seminaarin. Seminaariin osallistui 9 henkilöä Suomesta, 14 Tanskasta, 19 Norjasta ja 21 Ruotsista. Siirtolaisuusinstituutin edustaja Arja Munter oli yksi seminaarin alustajista.

– Ruotsinsuomalaisten Arkisto järjesti Tukholmassa 21.5.1979 arkistoseminaarin, johon osallistui arkistokysymysten asiantuntijoita sekä Suomesta että Ruotsista ja ruotsinsuomalaisten yhdistysten ja järjestöjen sekä yksityisten siirtolaisten edustajia. Seminaarin tavoitteena oli pohtia Ruotsinsuomalaisten Arkiston käynnistämiseen liittyviä ongelmia sekä jakaa tietoa vasta perustetusta arkistosta ja sen merkityksestä kenttäväelle. Seminaariin osallistui alustajana Olavi Koivukangas.

DOKUMENTOINTI, ARKISTOINTI JA KIRJASTO

Arkistointi

Siirtolaisuusinstituutin arkisto kasvoi toimikauden aikana 31 lahjoituksella. Näistä

huomattavin oli 20 laatikkoa käsittävä amerikkansuomalaisen Suomi-Haalin arkisto Washingtonista, jonka instituutti sai Suomen ulkoasiainministeriön välityksellä. Yhteensä instituutin arkistossa on tällä hetkellä 113 järjestettyä ja 7 vielä järjestämätöntä lahjoitusta. Kaikkiaan järjestetty aineisto käsittää 67 kansiota, 5 taulua ja 165 kirjastoon siirrettyä julkaisua. Tämän lisäksi lehtileikekokoelmassa on 36 kansiota siirtolaisuutta ja muuttoliikettä käsitteleviä lehtileikkeitä.

Instituutti sai kuluneen toimikauden aikana opetusministeriöltä määrärahan käytettäväksi siirtolaisuutta koskevan arkistotoiminnan tukemiseen Ruotsissa. Ruotsinsuomalaisten Arkisto on osittain tämän määrärahan turvin jatkanut arkiston käynnistämiseen liittyvien kysymysten selvittelyä.

Haastattelujen tekemistä ja materiaalinkeruuta Floridansuomalaisten keskuudessa jatkettiin toimikauden aikana.

Kirjasto

Siirtolaisuusinstituutin kirjastossa on pääasiassa siirtolaisuuteen ja muuttoliikkeeseen liittyvää aineistoa julkaisuina, painotuotteina, monisteina ym. yhteensä 1059 kpl, joista 300 on tullut vuoden 1979 aikana. Aineisto on saatu pääosin lahjoituksina ja vaihtona kotimaasta ja ulkomailta. Huomattavan lisän instituutin kirjastoon on tuonut toimikauden aikana suoritettu eri korkeakouluissa valmistuneitten pro gradu-ym. opinnäytetöiden kopiointi ja sidonta. 27 julkaisua on ostettu instituutin omilla varoilla. Kirjastoon saapui toimikauden aikana 39 eri puolilta maailmaa ilmestyvää suomalaista siirtolaislehteä sekä kotija ulkomaisia aikakauslehtiä yhteensä 54.

Opiskelijat ja tutkijat käyttivät kirjastoa lukusalina päivittäin. Lainauksia tehtiin 187, joista osa kaukolainoja.

NÄYTTELYTOIMINTA

Siirtolaisuusinstituutti on kuluneen toimikauden aikana valmistellut näyttelyä Siirtolaisuus Suomesta Ruotsiin kautta aikojen – Migrationen från Finland till Sverige genom tiderna.

Näyttelyn tarkoituksena on lisätä tietämystä suomalaisesta siirtolaisuudesta Ruotsiin ja erityisesti ruotsalaisten ymmärtämystä suomalaisia siirtolaisia kohtaan. Näyttelyssä pyritään kuvaamaan siirtolaisuuden merkitystä lähtömaalle, tulomaalle ja siirtolaiselle itselleen. Näyttely pohjautuu asiantuntijoitteiden tekemiin alustaviin käsikirjoituksiin, jotka valmistuivat alkukesästä 1979.

Näyttelyn avajaiset pidetään Suomen päivänä 18.5.1980 Göteborgissa.

JULKAISUTOIMINTA

Siirtolaisuusinstituutti julkaisee muuttoliikkeitä käsitteleviä tutkimuksia kolmessa sarjassa: A-sarja suomeksi, B-sarja ruotsiksi, C-sarja englanniksi. Luonteeltaan julkaisut ovat yliopistollisia väitöskirjoja (C1, C2, C4, C5 ja B2), väitöksen jälkeisiä tutkimuksia (A1, B1) ja muuttoliikettä käsitellessen seminaarien ja kongressien raportteja (A3, A4, A5, A7, C3). Yksi julkaisuista (A6) on tutkimuksen perusteita parantava tutkimus. Tämän lisäksi instituutin julkaisu-toimintaan sisältyvät sarjoihin kuulumattomat erillisteokset, joita aikaisempien toimintavuosien aikana on ilmestynyt kaksi.

Kertomusvuonna ilmestyi kaksi julkaisua: **Siirtolaisuustutkimuksia A 7:** Arja Munter (toim.), Ruotsiin muuton ongelmat. Ruotsin siirtolaisuuden seminaari 4.–5.5.1978, Turku. Esitelmät ja keskustelut. Vaasa 1979, s. 247. – Julkaisun kääntäminen ruotsinkielelle on aloitettu toimikauden aikana.

Migration Studies C 5: Keijo Virtanen, Settlement or Return: Finnish Emigrants (1860-1930) in the International Overseas

Return Migration Movement, Forssa 1979, s. 275. Lisäpainos Suomen Historiallisen Seuran julkaisemasta Turun yliopistossa esitetystä väitöskirjasta.

Siirtolaisuusinstituutti julkaisee myös neljä kertaa vuodessa ilmestyvää SIIRTOLAI-SUUS–MIGRATION aikakauslehteä. Lehti sisälsi kuluneen vuoden aikana 162 sivua, siinä julkaistiin yhteensä 10 erilaisiin siirtolaisuuskysymyksiin paneutuvaa artikkelia sekä runsaasti tiedotusta instituutin omissa puitteissa ja muualla tapahtuneista siirtolaisuutta käsittelevistä tilaisuuksista.

SIIRTOLAISSUUSINSTITUUTIN HALLINTO JA ORGANISAATIO

Siirtolaisuusinstituuttia ylläpitävään säätiöön kuuluvat valtiovallan edustajina ulkoasiain-, opetus- ja työvoimaministeriö, useimmat maamme korkeakoulut, Suomi-Seura r.y., Väestöliitto ja suuri joukko muita siirtolaisuudesta kiinnostuneita yhteisöjä. Säätiötä tukevia järjestöjä ja yhteisöjä on 28, joilla kaikilla on edustaja säätiön valtuuskunnassa.

Säätiön hallintoeliminä ovat valtuuskunta ja hallitus.

Valtuuskunnan puheenjohtajana vuonna 1979 toimi prof. Jorma Pohjanpalo ja varapuheenjohtajana kouluneuvos Jussi Saukkonen. Valtuuskunta kokoontui toimikauden aikana kaksi kertaa. Siirtolaisuusinstituutin hallituksen puheenjohtajana kuluneena toimikautena on toiminut prof. Vilho Niitemaa ja varapuheenjohtajana ap.os.pääll. Pirkko Mela opetusministeriöstä. Hallitus kokoontui toimikauden aikana viisi kertaa.

Siirtolaisuusinstituutin vakinainen henkilökunta:

Johtaja Olavi Koivukangas, Ph.D.
toim.siht. Maija-Liisa Kalhama, HuK
toim.apul. Seija Albrecht, yo.merk.
kirjanpitäjä Ritva Vehniäinen, ekohomi
projektitutkija Arja Munter, VTM

Asiantuntija- ja valmistelevina eliminä ovat instituutissa kuluneena toimikautena toimineet seuraavat jaostot ja toimikunnat:

Ruotsin siirtolaisuuden jaosto

Maassamuuttojaosto

Kveeniseminaarin järjestelytoimikunta

Muuttoliikesymposium 1980 – valmisteleva toimikunta

Siirtolaisuus Suomesta Ruotsiin kautta aikojen – näyttelyn suunnittelutoimikunta:

Siirtolaisuus-Migration aikakauslehden julkaisutoimikunta

sekä virastotyöntekijät

Heli Kääriä, VTK (1.1.-31.1.1979)

Marita Petterson, VTK (16.7.-30.11.79)

Simo Toivonen, VTM

muuta työvoimaa (tutkimusapulaisia, valokuvaajaa, kielenkääntäjiä yms.) on käytetty varojen sallimissa puitteissa.

Siirtolaisuusinstituutin edustus toimikunnissa ja muissa valmistelevissa elimissä:

- Siirtolaisasiain neuvottelukunnassa instituuttia on edustanut Olavi Koivukangas (varajäsen Aimo Pulkkinen)
- Ruotsinsuomalaisten Arkiston johtokunnassa varsinaisena jäsenenä Olavi Koivukangas (varajäsen Maija-Liisa Kalhama),
- Yhdysvaltojen historian dokumentointitoimikunta, suomalaisen työryhmän puheenjohtaja Olavi Koivukangas,
- amerikansuomalaisen siirtolaisuuden arkisto- ja lähdemateriaalitoimikunnassa Olavi Koivukangas.

SUMMARY

The activities of the Institute for Migration Studies in 1979 were marked by the attempt to put the research findings which have been achieved to use, and to map out new areas of work, in conjunction with the universities and research institutes. It was aimed, by means of follow-up work and co-ordination with other research, to set up research projects which will fill the gaps which have become evident in research and in information which is needed.

The Institute's activities are international in character in every sphere.

The Institute for Migration Studies took part in the organization of two conferences during the past year. On 14-17 June 1979, the Nordic Association for American Studies (NAAS) held a conference at Hanasaari on *Confrontation and Adjustment in American Culture*, including a section on migration which the Institute helped to plan. The conference was attended altogether by around 100 participants, from Denmark, Finland, Norway, and Sweden.

FINN FORUM '79 An international conference on the history of Finnish immigration to North America was held in Toronto on 1-3 November 1979. The main organizer of the conference was The Multicultural History Society of Ontario, and the Institute for Migration Studies was responsible for arrangements and co-ordination within Finland. Over 300 participants took part in the conference, including 32 from Finland. Papers were delivered by 15 Finnish participants, 14 from Canada, and 8 from the United States.

The Institute for Migration Studies Archives received 31 donations during the year, of which the most significant was the Suomi-Haali Archive, from Washington, which was presented to the Institute through the intermediation of the Finnish Ministry for Foreign Affairs.

The Institute for Migration Studies Library now contains a total of 1059 varied publications, printed matter, duplicated material, etc., mainly dealing with the migration movements. The majority of the material has been acquired by

donations, and by exchanges both within Finland and abroad.

During 1979 the Institute for Migration Studies made the preparations for an exhibition, 'Migration from Finland to Sweden through the Ages', which is to be opened in Gothenburg, Sweden, on 17 May 1980.

The *Publications* of the Institute for Migration Studies comprise three series: Series A, in Finnish, Series B, in Swedish, and Series C, in English.

Two new publications were released during the past year:

Siirtolaistutkimuksia A 7: Arja Munter (toim.), Ruotsiin muuton ongelmat. Ruotsin siirtolaisuuden seminaari 4-5.5.1978, Turku. Esitelmät ja keskustelut. (Arja Munter (ed.), Problems of Moving to Sweden. Seminar on the Swedish Migration, 4-5 May 1978, Turku. Papers and Discussion.) Vaasa 1979, 247 pp.

Migration Studies C 5: Keijo Virtanen, Settlement or Return: Finnish Emigrants (1860-1930) in the International Overseas Return Migration Movement. Forssa 1979, 275 pp.

In addition, the Institute publishes four times a year the periodical SIIRTOLAISUUS - MIGRATION, in which there appeared in 1979 ten articles on migration and a large amount of varied information and notices.

The Migration Institute is maintained by the Ministry of Education, the Ministry of Foreign Affairs, and the Ministry of Labor on behalf of the government. In addition, membership includes representatives of all the institutions of higher education, Suomi Society, the Population League and a large number of other associations and organizations interested in matters pertaining to emigration. Together, the foundation has representatives from 28 different organizations, two of them based in Sweden.

The Chairman of the Council for 1979 was Professor Jorma Pohjanpalo, and the Vice-Chairman Jussi Saukkonen. The Chairman of the Executive Committee was Professor Vilho Niitemaa, and the Vice-Chairman Ms Pirkko Mela.